

Sygn. akt XIV C 918/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w P. XIV Wydział Cywilny z siedzibą w P.

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Jan Sterczała

Protokolant st. sekr. sąd. Ewa Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 25 sierpnia 2016 roku w P.

sprawy z powództwa **L. P.**

przeciwko (...) – **Prokuraturze Rejonowej w Z.**

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz (...) – Prokuraturii Generalnej (...) kwotę 3 600 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

J. Sterczała

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 września 2015 r. (data wpływu), skierowanym przeciwko (...) – Prokuraturze Rejonowej w Z., powód L. P. wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 200 000 zł tytułem zadośćuczynienia „za stworzenie fałszywego aktu oskarżenia” w sprawie Ds. 488/14 na podstawie „zmyślonych przez prokuratora” dowodów.

W uzasadnieniu stwierdzono między innymi, że prokurator stworzył „fałsz materialny”. Zachowanie prokuratora było naganne. Wobec powyższego to postępowanie godziło w dobre imię powoda. Powód stwierdził, że domaga się satysfakcji za te kłamstwo. Podsumowując swoje uzasadnienie powód stwierdził, że był to „brutalny fałsz” i stworzenie bez dowodu aktu oskarżenia.

Postanowieniem z dnia 27 listopada 2015 r. Sąd zwolnił powoda od obowiązku uiszczenia opłaty od pozwu.

W odpowiedzi na pozew z dnia 25 stycznia 2016 r. (data wpływu) pozwany, zastępowany przez Prokuratorię Generalną (...), wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu stwierdzono między innymi, że strona pozwana zaprzecza wszystkim twierdzeniom powoda. Pozwany zakwestionował powództwo tak co do zasady, jak i co do wysokości.

W szczególności, w odpowiedzi na pozew stwierdzono między innymi, że nie można funkcjonariuszom publicznym, prowadzącym kwestionowane postępowanie karne zarzucić bezprawności działania. Wbrew twierdzeniom powoda, akt oskarżenia miał oparcie w zgromadzonym w aktach sprawy materiale dowodowym. Ocenę dowodów przedstawiono w uzasadnieniu aktu oskarżenia. Nie można zarzucić oskarżycielowi pochopnego formułowania zarzutów. W ocenie strony pozwanej w chwili sporządzania aktu oskarżenia istniało uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 23 listopada 2012 r. L. P. został zatrzymany razem z J. R. przy próbie wyłudzenia kredytu w celu zakupu towaru w sklepie (...) w Z.. Powód podał się za swego brata M. P.. W dniu 24 listopada 2012 r. Prokuratura Rejonowa w Z. wszczęła śledztwo w sprawie usiłowania wyłudzenia kredytu o wartości 4 089,99 zł przy użyciu sfałszowanych dokumentów na szkodę (...) SA w L.. Sprawie nadano sygnaturę Ds. 1776/12.

W następnym okresie, po ustaleniu poprawnych danych osobowych sprawcy – powoda, postanowieniem z dnia 17 stycznia 2013 r. uchylone zostało postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego wobec M. P. oraz śledztwo przeciwko tejże osobie zostało umorzone.

Wnioskiem z dnia 17 stycznia 2013 r. prokurator wniósł do Sądu Rejonowego w P. wniosek o zastosowanie wobec podejrzanego – powoda środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Wniosek został uwzględniony postanowieniem z dnia 21 lutego 2013 r. Postanowieniem z dnia 19 marca 2013 r. tymczasowe aresztowanie zostało uchylone z uwagi na rozpoczęcie odbywania przez powoda kar pozbawienia wolności orzeczonych w innej sprawie. Postanowieniem z dnia 20 marca 2013 r. organ prowadzący postępowanie zmienił zarzuty powodowi i przesłuchał go w charakterze podejrzanego. Postanowieniem z dnia 27 maja 2013 r. postępowanie zostało zawieszono z uwagi na niemożność ustalenia miejsca pobytu J. R..

J. R. zmarł w lipcu 2013 r. w P.. Postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2014 r. postępowanie karne zostało podjęte pod nową sygnaturą Ds. 448/14. Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2014 r. organ prowadzący postępowanie przygotowawcze dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu porównawczych badań pisma.

Postanowieniem z dnia 11 czerwca (...). zmieniono zarzuty przeciwko powodowi i uchylono środek zapobiegawczy w postaci dozoru policji.

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2014 r. śledztwo zamknięto i sporządzono akt oskarżenia przeciwko powodowi, skierowany następnie do Sądu Rejonowego w P..

W trakcie postępowania przygotowawczego powód zmieniał swe wyjaśnienia (był przesłuchiwany pięć razy), przy czym początkowo przyznał się do popełnienia obu zarzucanych czynów, następnie jednak nie przyznał się do popełnienia czynu w postaci usiłowania wyłudzenia towaru, zgodził się natomiast z zarzutem posługiwania się tożsamością brata, wyjaśniając, iż nie miał zamiaru kierować postępowania na brata, a chciał jedynie uniknąć pozbawienia wolności.

L. P. został oskarżony o to, że w dniu 23 listopada 2012 r. w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z J. R. i innym mężczyzną, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i w celu uzyskania kredytu bankowego na zakup sprzętu RTV, podczas zawierania umowy kredytowej nr (...) na kwotę 4 089,99 zł w sklepie (...) w Z. przedłożył fałszywe zaświadczenie na nazwisko J. R. o zatrudnieniu na czas nieokreślony w firmie (...): K. P. w P. oraz wysokości uzyskiwanych zarobków, podczas gdy faktycznie był bezrobotny i nie uzyskiwał żadnych dochodów, usiłował wyłudzić telewizor marki P. (...), kino domowe marki P. i akcesoria do tego sprzętu, lecz zamierzonego celu nie osiągnął albowiem podczas zawierania transakcji ujęty został na gorącym uczynku przez funkcjonariuszy policji, czym działał na szkodę (...) SA w L. oraz (...) Bank SA w W., przy czym czynu dopuścił się w warunkach recydywy - art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk. Ponadto został oskarżony o to, że w dniu 24 listopada 2012 r. składając wyjaśnienia w sprawie Ds. 1776/12 Prokuratury Rejonowej w Z. podał się za swojego brata M. P., kierując w ten sposób przeciwko niemu ściganie karne o niepopelnione przestępstwo, po czym podpisał postanowienie o przedstawieniu zarzutów, protokół przesłuchania podejrzanego oraz postanowienie o oddaniu pod dozór policji nazwiskiem M. P. (art. 235 kk i art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk).

Wyrokiem z dnia 4 lutego (...), wydanym przez Sąd Rejonowy w Z. , powód został uznany za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i wymierzono mu karę łączną 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności. W pisemnym uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy zaprezentował poczynione przezeń ustalenia faktyczne, ocenę materiału

dowodowego oraz podstawę prawną a także uzasadnienie wymiaru kary. Dokonując ustaleń co do sprawstwa powoda, Sąd uznał jego winę w oparciu o dowody z dokumentów w aktach sprawy, zeznań świadków oraz wyjaśnień oskarżonego złożonych w postępowaniu przygotowawczym.

L. P. wniósł apelację od wyroku, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie powoda od zarzucanych mu czynów. W odniesieniu do drugiego z zarzutów – w apelacji wyrażono pogląd, iż zachowanie sprawcy nie wyczerpało znamion przestępstwa z art. 270 § 1 kk, lecz wykroczenia z art. 65 § 1 kw.

Wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2015 r. Sąd Okręgowy w P. w sprawie IV Ka 408/15 rozpoznał apelację oskarżonego L. P. i zmienił zaskarżone orzeczenie tylko w ten sposób, że przyjęto, iż popełniony przez oskarżonego czyn w postaci podpisania się nazwiskiem i imieniem brata wyczerpuje znamiona wykroczenia i postępowanie w tym zakresie umorzono, w konsekwencji uchylając punkt zaskarżonego wyroku co do kary łącznej. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymano w mocy. W uzasadnieniu wyroku sąd drugiej instancji Sąd Okręgowy w wyczerpujący i szczegółowy sposób odniósł się do zarzutów zawartych w apelacji, ostatecznie nie podzielając stanowiska oskarżonego i uznając za trafne i prawidłowe ustalenia Sądu Rejonowego w zakresie pierwszego zarzutu, za który L. P. został skazany. Podzielono natomiast argumentację w zakresie drugiego z zarzucanych powodowi czynów, uznając, iż zachowanie powoda stanowiło jedynie wykroczenie z art. 65 § 1 kw (a nie przestępstwo z art. 270 kk oraz art. 235 kk), mając na względzie przedawnienie karalności tego czynu, postępowanie w tymże zakresie umorzono.

Sąd Okręgowy wyraźnie odniósł się do kwestii braku w aktach sprawy oryginału zaświadczenia o zatrudnieniu, który to dokument w niewyjaśnionych okolicznościach znikł z akt. W ocenie Sądu Okręgowego ów brak nie stał na przeszkodzie do merytorycznego rozpoznania sprawy oraz do wydania wyroku skazującego powoda za przestępstwo usiłowania wyłudzenia.

Powód zawiadomił Prokuraturę Okręgową w P. o popełnieniu przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w Z. usunięcia z akt Ds. 1776/12 oryginału zaświadczenia oraz „sfalszowania” aktu oskarżenia. Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2015 r. w sprawie Ds. 1066/15 Prokurator Rejonowy w Z. odmówił wszczęcia śledztwa.

Z kolei w dniu 31 października 2014 r. Prezes Sądu Rejonowego w P. złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa w postaci usunięcia z akt sprawy II K 43/15 Sądu Rejonowego w Z. usunięcia dowodu rzeczowego w postaci oryginału zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach J. R.. W postępowaniu o sygnaturze Ds. 1313/14 postępowanie zostało jednak umorzone z uwagi na niewykrycie sprawcy. Ustalono jedynie, że do zaginięcia musiało dojść na etapie postępowania sądowego w okresie zaznajamiania się powoda z aktami.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie następujących dowodów :

- częściowo zeznań powoda – k. 312

- dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz aktach sprawy karnej II K 43/15 : wniosku pozwanego z dnia 13/06/2014 r. – k. 17, oświadczenia powoda – k. 18, wniosku powoda – k. 19, pisma Prokuratora Rejonowego w Z. – k. 20, potwierdzeń odbioru korespondencji – k. 21, pisma prokuratora Rejonowego w Z. – k. 22, protokołu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa – k. 119-120, protokołu zatrzymania osoby – k. 121, postanowienia o wszczęciu dochodzenia – k. 122, protokołu przesłuchania podejrzanego – k. 123-124, k. 125-127, postanowienia o przedstawieniu zarzutów – k. 128, postanowienia o wszczęciu śledztwa – k. 129, protokołu przeszukania – k. 130-132, protokołu zatrzymania rzeczy – k. 133-135, protokołu tymczasowego zajęcia – k. 136, postanowienia o dozorze Policji – k. 137, postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym – k. 138, protokołu przesłuchania świadka – k. 139-140, postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym – k. 141, k. 142-143, postanowienia o częściowym umorzeniu śledztwa – k. 144-145, wniosku o zastosowanie aresztu tymczasowego – k. 146, postanowienia o przedstawieniu zarzutów – k. 147, protokołu posiedzenia – k. 148, postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania – k. 149, postanowienia o przedłużeniu śledztwa – k. 150, postanowienia o uchyleni środka zapobiegawczego – k. 156,157, informacji z K. – k. 158-159, postanowienia o zmianie zarzutów – k. 162,163,164, postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych – k. 165-168, postanowienia o zawieszeniu śledztwa – k. 170, protokołu przesłuchania podejrzanego –

k. 171-172, postanowienia częściowym o podjęciu śledztwa – k. 176, postanowienia o przedłużeniu śledztwa – k. 177, postanowienia o powołaniu biegłego – k. 178, opinii – k. 179183v, postanowienia o przedłużeniu śledztwa – k. 184, postanowienia o zmianie zarzutów – k. 185, protokołu przesłuchania podejrzanego – k. 186, postanowienia o uchyleni środka zapobiegawczego – k. 187, postanowienia o częściowym umorzeniu śledztwa – k. 188, zarządzenia w przedmiocie dowodów rzeczowych – k. 189-190, postanowienia o zamknięciu śledztwa – k. 191, aktu oskarżenia – k. 192-196, wyroku Sądu rejonowego w Z. z dnia 4 lutego 2015 r. – k. 201-209, apelacji z dnia 16 marca 2015 r. – k. 211-212, wyroku Sądu Okręgowego w P. w sprawie IV Ka 408/15 – k. 213-220, zawiadomienia z dnia 15.01.2015 r. – k. 221, 223, pisma Prokuratora Rejonowego w Z. – k. 222, 226, pisma Prokuratury Okręgowej w P. – k. 224, 225, 228, 230,231, 234, pisma powoda z dnia 13.06.2014 r. – k. 227, pisma powoda z dnia 8.06.2015 r. – k. 229, pisma powoda z dnia 28.09.2015 r. –k. 232,233, postanowienia o odmowie śledztwa – k. 235-237, postanowienia o umorzeniu śledztwa – k. 239-241.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe w granicach inicjatywy stron. W przeważającej mierze stan faktyczny był między stronami procesu niesporny i wynikał on w głównej mierze z treści przytoczonych wyżej dokumentów urzędowych. Jeśli chodzi o zeznania powoda – nie wniosły one do sprawy niczego nowego ponad to, co wynikało jednoznacznie z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy. Jak już była mowa wyżej – w przeważającej mierze były to dokumenty urzędowe, korzystające z mocy, przewidzianej w art. 241 kpc oraz art. 252 kpc. Dodatkowo należy również przypomnieć, iż zgodnie z art. 11 kpc Sąd orzekający w sprawie cywilnej jest związany treścią prawomocnego wyroku skazującego, w niniejszej sprawie nie można było zatem czynić ustaleń odmiennych, niż dokonanych w treści wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 4 lutego 2015 r. – sygn. II K 43/15 (w brzmieniu nadanym wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 21 sierpnia 2015 r. – sygn. IV Ka 408/15).

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania w charakterze świadka biegłego grafologa, gdyż przesłuchanie tego świadka nie mogło mieć żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo jest oczywiście bezzasadne.

Na wstępie należy przypomnieć i podkreślić, iż L. P. został prawomocnie skazany za to, że w dniu 23 listopada 2012 r. w Z. działając wspólnie i w porozumieniu z J. R. i innym nieustalonym mężczyzną, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i w celu uzyskania kredytu bankowego zna zakup sprzętu RTV, podczas zawierania umowy kredytowej numer (...) na kwotę 4 089,99 zł, w sklepie (...) w Z. przedłożył fałszywe zaświadczenie na nazwisko J. R. o zatrudnieniu na czas nieokreślony w firmie (...) K. P. w P. oraz wysokości osiąganych zarobków, podczas gdy faktycznie był on bezrobotny i nie uzyskiwał żadnych dochodów, usiłował wyłudzić telewizor marki P. (...), kino domowe marki P. i akcesoria do tego sprzętu, lecz zamierzonego celu nie osiągnął albowiem podczas zawierania transakcji ujęty został na gorącym uczynku przez funkcjonariuszy policji, czym działał na szkodę (...) SA w L. oraz (...) Banku SA w W., przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio skazany wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. z dnia 4 lipca 2008 r. sygn. III K 75/08 za przestępstwa z art. 286 § 1 kk i inne na karę 2 lat pozbawienia wolności, którą odbył w okresie od dnia 9 czerwca 2009 r. do dnia 9 czerwca 2011 r. W odniesieniu do drugiego zarzucanego mu czynu, to jest tego, że w dniu 24 listopada 2012 r. w Z. składając wyjaśnienia w sprawie Ds. 1776/12 Prokuratury Rejonowej w Z. podał się za swojego brata M. P., kierując w ten sposób przeciwko niemu ściganie karne o niepopelnione przestępstwo, po czym podpisał postanowienie o przedstawieniu zarzutów, protokół przesłuchania podejrzanego oraz postanowienie o oddaniu pod dozór policji nazwiskiem M. P., to powód został za ten czyn skazany przez sąd pierwszej instancji, jednak sąd odwoławczy przyjął inną kwalifikację prawną czynu powoda (wykroczenie z art. 65 § 1 kw) i z uwagi na przedawnienie postępowanie umorzono. Nie ma więc najmniejszych wątpliwości, iż powód dopuścił się czynu, za który został skazany (usiłowanie wyłudzenia). Jedynie w odniesieniu do drugiego zarzucanego mu czynu postępowanie zostało umorzone.

Po raz kolejny należy przypomnieć, iż w postępowaniu cywilnym sąd nie może czynić ustaleń, leżących w sprzeczności z treścią prawomocnego wyroku skazującego (art. 11 kpc), a więc nie można było w ogóle rozważać zasadności skazania

powoda (tym samym zasadności oskarżenia). Co się tyczy tak akcentowanego przez powoda zaginięcia dokumentu, stanowiącego jeden z dowodów w postępowaniu karnym, to należy jednoznacznie stwierdzić, iż brak dokumentu nie stanowił żadnej przeszkody do przypisania mu winy popełnienia zarzucanego mu czynu, do czego zresztą szczegółowo odniósł się Sąd Okręgowy w P. w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 sierpnia 2015 r. (k. 216v). Oskarżonemu - powodowi nie przypisano przecież sfalszowania dokumentu, lecz jedynie posłużenie się sfalszowanym dokumentem, co do którego nie ustalono sprawcy fałszerstwa. Ponadto poza wszelką wątpliwością jest, iż kwestionowany dokument zaginął dopiero w trakcie postępowanie karnego (a więc po sporządzeniu aktu oskarżenia), tak więc wręcz absurdalne jest formułowanie wobec Prokuratury Rejonowej w Z. zarzutu sformułowania aktu oskarżenia „bez dowodów”.

W konsekwencji stwierdzić należy, iż nie polegały na prawdzie twierdzenia powoda o nienależnym, bezprawnym działaniu Prokuratury Rejonowej w Z.. Organa ścigania w sprawie Ds. 1776/12 działały zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania karnego oraz ustawy 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze - Dz.U. 2011.270.1599 j.t. (w chwili kwestionowanego przez powoda sporządzania i wnoszenia aktu oskarżenia nie obowiązywała jeszcze ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r.). Tego faktu nie zmienia rzecz jasna to, iż co do jednego z zarzuconych powodowi czynów Sąd Okręgowy przyjął odmienną kwalifikację prawną od tej, którą początkowo określił prokurator oraz sąd pierwszej instancji.

Dalej zatem należało uznać, iż powód w najmniejszym nawet stopniu nie wykazał zaistnienia przesłanek uzasadniających przyjęcie bezprawności działania wskazanego w pozwie organu (...) w trakcie postępowania przygotowawczego (w szczególności, by takim bezprawnym czynem było sformułowanie i wniesienie aktu oskarżenia przeciwko powodowi), powództwo zatem, jako oczywiście wręcz bezzasadne, należało oddalić na mocy art. 417 § 1 kodeksu cywilnego w zw. z art. 23, 24 kc oraz art. 448 kc.

Powód przegrał proces, zatem zgodnie z art. 98 § 1 kpc i art. 99 kpc zasądzono od niego na rzecz (...) – Prokuratury Generalnej (...) poniesione koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3 600 zł. Ich wysokość określono na podstawie przepisów § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) Zdaniem Sądu, nawet aktualna sytuacja życiowa powoda nie uzasadniała odstąpienia od obciążania powoda częścią kosztów procesu. Powód jest pozbawiony wolności ze swojej winy, a wytaczając oczywiście bezzasadny proces, powinien był się liczyć z koniecznością poniesienia choć części kosztów procesu (Sąd zwolnił powoda od obowiązku uiszczenia opłaty od pozwu w wysokości 10 000 zł). Nie może być zdaniem Sądu zaakceptowana sytuacja, iż de facto wszyscy obywatele mają za powoda ponieść całość kosztów procesu, zwłaszcza w przypadku tak oczywiście bezzasadnego powództwa, jak to, z jakim powód wystąpił w sprawie niniejszej.

SSO Jan Sterczała